

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2008

31 200 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2008

Nr. 227

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT EN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2008

Hiermee informeren wij u over het verloop en de resultaten van de *High Level Conference on World Food Security and the Challenges of Climate Change and Bioenergy*, die van 3 tot 5 juni jl. in Rome werd gehouden. Dit in vervolg op de brief van 27 mei jl. (Kamerstuk 31 200 XIV/31 200V, nr. 219) over de Nederlandse inzet voor de conferentie.

Tevens bieden wij u aan het op verzoek van LNV tot stand gebrachte LEI rapport 2008–043 «Waarom zijn de huidige wereldvoedselprijzen zo hoog?»¹ waarvan de Engelstalige versie tijdens de FAO conferentie is gepresenteerd. De analyses in dit rapport stemmen overeen met wat ook in rapporten van andere (internationale) organisaties en instellingen, waaronder de OECD-FAO Agricultural Outlook 2008–2017, als oorzaken van de hoge internationale voedselprijzen zijn aangegeven.

Deelnemers

De FAO *High Level Conference on World Food Security: the challenges of climate change and bioenergy* van 3–5 juni jl. in Rome was drukbezocht; er waren meer dan 3000 deelnemers en meer dan 40 staatshoofden en ministers aanwezig. Onder andere Egypte, Brazilië, Japan, Spanje, Frankrijk en Slovenië waren op het hoogste niveau vertegenwoordigd. Ook was de Secretaris Generaal van de Verenigde Naties Ban Ki-moon aanwezig. Namens het kabinet namen de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de minister voor Ontwikkelingssamenwerking deel. De heer H.E. Waalkens, lid van de Tweede Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Buitenlandse Zaken, heeft deelgenomen in de delegatie.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

Het verloop van de conferentie

De conferentie was een jaar geleden aangekondigd en bleek goed getimed te zijn in verband met de recente onrust wereldwijd over de stijging van de voedselprijzen, een centraal thema op de conferentie. Uit de interventies in zowel het «high level segment» als tijdens de «ronde tafels», kon afgeleid worden dat er grote eensgezindheid bestond over het feit dat de voedselprijzen crisis meerdere oorzaken heeft.

Niet alleen over het palet van oorzaken bestond overeenstemming, ook waren de leden landen het erover eens dat er meerdere oplossingen zijn c.q. op verschillende fronten en niveaus moet worden gewerkt. Daarbij werd door veel deelnemers een onderscheid gemaakt tussen korte, middellange en lange termijn oplossingsrichtingen.

Er bestond veel overeenstemming over de noodzaak van het verhogen van de landbouwproductiviteit en vooral ook van het investeren in de kleine boeren. De Secretaris Generaal van de Verenigde Naties presenteerde de UN *Task Force on the Global Food Crisis*, het VN-brede initiatief voor de aanpak van de voedselprijzen crisis. Het doel van de task force is om te komen tot een gedeeld begrip van de oorzaken en de oplossingen van de voedselprijzen crisis op basis van een gevoel van urgentie en om een «Comprehensive Action Plan for Food and Agriculture» op te stellen voor gecoördineerde en gezamenlijke actie. Dit actieplan bestaat uit twee parallelle trajecten van korte en lange termijn maatregelen voor onder andere een verbeterde toegang tot voedsel, voedselhulp, verhoging van de landbouwproductie en verbeterde toegang tot markten, met aandacht voor kleine boeren, versterken sociale vangnetten, rurale infrastructuur, wetenschap & technologie en ketens, het minimaliseren van marktverstoring handelsbeleid en succesvolle afronding Doha-ronde, internationale consensus over biobrandstoffen.

Verschillen van mening bestonden over de oplossingsrichtingen voor de voedselprijzen-crisis. Zo was er wel overeenstemming dat de invloed van biobrandstoffen op de voedselprijzen van diverse factoren afhangt en niet alleen negatief is. Maar over de ten aanzien van biobrandstoffen te nemen maatregelen waren de meningen verdeeld. Brazilië en de VS verzetten zich tegen mogelijke beperking van de biobrandstoffenproductie.

De vier Ronde Tafel discussies werden georganiseerd, waarvan er drie zich richtten op de thema's: 1) hoge voedselprijzen, oorzaken, consequenties en oplossingen, 2) klimaat en voedselzekerheid, 3) dierziekten.

Biobrandstoffen kwamen aan de orde in Ronde Tafel 4 over bio-energie, voorgezeten door minister Verburg en Guillermo Salazar, de Panamese minister van Landbouw. Er bestond een grote mate van overeenstemming dat biobrandstoffen niet per se goed of slecht zijn. Belangrijk werd gevonden dat productie duurzaam plaatsvindt en onderkend werd dat er ook bezwaren aan kunnen kleven. Daarvoor is ook onderzoek nodig, nog afgezien van de noodzaak voor meer energie efficiëntie in het westen. Ook werd aandacht voor de rol van kleine boeren benadrukt als belangrijke maar onderschatte speler. Het belang van internationale afspraken over duurzaamheid werd onderstreept. De spoedige ontwikkeling van tweede generatie biobrandstoffen werd door sommigen gepresenteerd als de oplossing, terwijl anderen daar weer sceptischer over waren.

Nederlandse inzet

Tijdens de conferentie is, langs de lijnen uiteengezet in de brief van 27 mei jl. over de Nederlandse inzet, uitgedragen hoe de Nederlandse regering

actief wil inspelen op de noodzaak van grotere aandacht voor de rurale armoede en de problematiek van voedselzekerheid en handel.

Namens Nederland onderstreepte minister Verburg, langs de lijnen van de beleidsbrief Landbouw, rurale bedrijvigheid en voedselzekerheid (Kamerstuk 31 250, nr. 14), het belang van landbouwontwikkeling in ontwikkelingslanden en riep landen op meer te investeren in duurzame landbouw, met name in Afrika. Zij gaf aan dat Nederland, conform het voornemen in bovengenoemde beleidsbrief, 50 miljoen euro per jaar extra (bovenop het bestaande reguliere budget van ongeveer 350 miljoen euro) zal uitgeven aan versterking van de landbouw in ontwikkelingslanden. Ze refereerde daarbij aan de revitalisatie van de landbouw, kennis en training, het steunen van de lokale economieën en voedselzekerheid in ontwikkelingslanden.

Verder heeft Nederland in Ronde Tafel 4 over bio-energie gepleit voor internationale afspraken over het gebruik van biobrandstoffen en voor de ontwikkeling van wereldwijd aanvaarde duurzaamheidscriteria. Ook is aangegeven dat Nederland wil bijdragen aan capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden, zodat zij zelf het duurzaamheidvraagstuk nationaal kunnen agenderen en daar waar nodig internationaal aan de orde te stellen.

En om in dialoog met ontwikkelingslanden de productie en gebruik van grondstoffen en biobrandstoffen te verduurzamen.

Minister Koenders heeft in zijn gesprekken tijdens de Conferentie, met FAO, WFP en IFAD de aandacht gevraagd voor de positie van de allerarmsten in het licht van de prijs-stijgingen. Voorts is overleg gevoerd met voornoemde organisaties over de Nederlandse inzet en samenwerking op het gebied van voedsel en landbouw. Alle drie de organisaties zijn nauw betrokken bij het opvangen van de gevolgen van de voedselprijzen crisis.

De onderwerpen klimaatadaptatie en mitigatie, genetische bronnen en biodiversiteit, ziekten en plagen en risicomanagement, waarover wij u eerder berichtten in de brief van 27 mei jl. over de Nederlandse inzet, zijn beperkt besproken tijdens de Top.

Resultaten

Tijdens de conferentie hebben 180 landen en de Europese Commissie in de slotverklaring de urgentie onderstreept van een mondiale aanpak, concrete strategieën en praktische oplossingen voor de huidige voedselprijzen crisis. De slotverklaring treft u bijgesloten. Er werden geen harde afspraken gemaakt, maar de verklaring gaf wel algemene adviezen en richtlijnen voor de aanpak van de voedselcrisis en deed een oproep voor meer investeringen in de landbouw, verbetering van de toegang tot voedsel en voor een succesvolle afronding van de Doha-ronde.

De belangrijkste elementen uit de slotverklaring zijn:

- Herbevestiging van de conclusies van de Wereldvoedseltop (1996), de Wereldvoedseltop Vijf Jaar Later (2002) en de Millenniumdoelen met name MDG 1 op het gebied van armoedebestrijding;
- Noodzaak van gecoördineerde actie middels:
 - a) Directe en kortetermijnmaatregelen:
 - Directe aanpak voor getroffen landen: uitbreiden voedselhulp en *safety net* programma's door lokale en regionale aankoop, verbreden samenwerking regionale organisaties voor noodhulp, versterken synergie van directe humanitaire- en ontwikkelings-samenwerking tussen multilaterale organisaties, snelle en efficiënte internationale voedselhulp, betalingsbalans- en begro-

tingssteun aan voedselimporterende landen en versimpeling van procedures van financiële mechanismen voor steun aan landbouwontwikkeling en milieu.

- Directe steun voor landbouwproductie en handel: steun aan (kleine) boeren om landbouwproductie te verhogen en te integreren in ketens, deelnemen en bijdragen aan internationale en regionale initiatieven in het kader van de hoge voedselprijzen, zoals het FAO initiatief van 17 december jl. voor zaden, kunstmest en andere inputs, commitment voor snelle en succesvolle afronding van de Doha-ronde met een aid-for-trade pakket en verbetering van de handelcapaciteit van ontwikkelingslanden, minimaal gebruik van restrictieve maatregelen, die kunnen leiden tot prijsfluctuaties.
- b) Middellange en langetermijnmaatregelen: verhogen investeringen in de landbouw middels een *people-centred* beleidskader, prioriteit aan landbouw, bosbouw en visserij in het kader van klimaatadaptatie en -mitigatie, aandacht voor kleine eilandstaten in het kader van klimaatverandering en voedselzekerheid, aandacht voor en investeringen in wetenschap en technologie voor landbouw en voedsel, verlagen handelsbarrières en marktverstoring beleid in het kader van liberalisering van handel in landbouwproducten met aandacht voor boeren in ontwikkelingslanden, aanpakken van de uitdagingen en mogelijkheden van duurzame productie van biobrandstoffen door verder onderzoek, uitwisseling van kennis en ervaring en dialoog.
- Monitoren en analyseren van de wereldvoedselsituatie en het ontwikkelen van strategieën om die situatie te verbeteren door FAO, in samenwerking met WFP, IFAD en andere relevante internationale organisaties, overheden, maatschappelijke organisaties en de private sector.

Over de slotverklaring¹ is uiteindelijk overeenstemming bereikt, maar de onderhandelingen over de slotverklaring werden aanvankelijk opgehouden door Argentinië, Cuba en Venezuela. Argentinië weigerde kritiek te accepteren op exportrestricties, die het land maart jl. invoerde in eigen land op de export van granen, soja en oliezaden. Cuba en Venezuela pleitten voor veroordeling van economische boycots.

De grote politieke belangstelling heeft wereldwijd tot veel aandacht geleid voor het probleem van honger en hoge voedselprijzen. De deelnemers zijn het erover eens dat meerdere oorzaken ten grondslag liggen aan de hoge voedselprijzen, dat er geen eenduidige oplossing voor de huidige crisis is, dat structurele verbeteringen in de landbouwsector in ontwikkelingslanden noodzakelijk zijn en dat daarnaast sociale vangnetten noodzakelijk zijn voor de allerarmsten die de gestegen voedselprijzen niet meer kunnen opbrengen.

Het belangrijkste winstpunt van de Top is dat duurzame landbouw weer op de internationale agenda is gezet. Het belang van investeringen in de landbouw werd door velen benoemd als de basis voor de midden- en langere termijn aanpak van de hoge voedselprijzen, maar ook als belangrijk instrument voor armoedebestrijding.

Vervolgstappen

Vervolgstappen zijn onder andere de extra financiële bijdragen aan het World Food Program (WFP) voor de korte termijn noodhulp voor zwaarst getroffen landen, het verder uitwerken en uitvoeren van het Actieplan dat is opgesteld door de VN Task Force voor de Mondiale Voedselcrisis, het vervolg van de discussie in breder VN-kader bij de Algemene Vergadering

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

van de Verenigde Naties dit najaar en een internationale discussie over het ontwikkelen van een duurzaamheidskader voor biobrandstoffen.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
A. G. Koenders